

שחרור ממעצר בתנאים מגבילים - מתי ובאילו נסיבות?

כל אדם עלול למצוא עצמו מוזמן לחקירה בתחנת המשטרה כחשוד בביצוע עבירה פלילית. בסוף החקירה מחליט קצין החקירות האם ניתן להמשיך את החקירה כאשר החשוד משוחרר או שיש צורך בהמשך מעצרו. שחרור חשוד ממעצר בתנאים מגבילים יתאפשר על ידי קצין משטרה או על-ידי בית המשפט. עו"ד אסף דוק מסביר מהם התנאים למעצרו של חשוד, כמה זמן ניתן להחזיקו במעצר ומהם התנאים המגבילים לשחרורו.

מהם התנאים למעצרו של אדם?

החוק בישראל תופס את הליך המעצר כשליטת חירותו של האדם, ולכן מבהיר את המצבים בהם ניתן להורות על מעצרו;

□ שחרור החשוד או אי מעצרו יביא לשיבוש הליכי חקירה או משפט, התחמקות מהם, מריצוי העונש, העלמת רכוש - האדם ינסה להעלים ראיות לפשע שביצע, ינסה לחזור לזירת הפשע, ינסה להימלט מהארץ.

□ קיים חשש שהחשוד יסכן שלומו של אדם אחר - החשוד יבצע עבירה נוספת, ינסה לפגוע בעדים לעבירה שביצע, ינסה ליצור קשר עם נפגע העבירה או אף לפגוע בו או במישהו מבני משפחתו.

□ בית המשפט השתכנע כי אפשר לחקור את החשוד רק בתנאי מעצר.

כדי שאפשר יהיה לעצור את האדם, צריך לבדוק אם התקיים אחד מהתנאים הנ"ל, ועל החוקרים לבדוק חלופות אחרות שלא יפגעו בחירותו. החוק מורה כי השופט לא יצווה על המעצר, אם אפשר להשיג את מטרת המעצר בדרך של ערובה שפגיעתה בחשוד פחות גדולה מהמעצר עצמו.

לכמה זמן ניתן לעצור אדם?

המשטרה רשאית לעצור אדם עד 24 שעות בלבד. במהלך, על המשטרה להביא את העצור לבית המשפט לדיון בהארכת מעצרו, או לשחררו. כאשר מדובר במעצר ללא צו בית משפט, רשאי קצין משטרה ממונה להשהות את דיון הארכת המעצר עד 48 שעות ממועד המעצר. אם בפרק הזמן הזה חל חג או שבת, על המשטרה להביא את העצור לדיון בהארכת מעצרו לפני כניסת השבת או החג, במקרים חריגים בהם הדבר לא הסתייע, יש להביא את העצור לדיון הארכת מעצר לא יאוחר מארבע שעות אחרי צאת החג. בנוסף, אם בוצע מאסר פחות מארבע שעות לפני כניסת שבת או חג, או במהלכם, על המשטרה להביא את העצור לדיון הארכת מעצר עד ארבע שעות לאחר צאת השבת, או עד תום 24 שעות ממועד ביצוע המעצר (המאוחר מביניהם).

לאחר החקירה יש להביא את העצור בפני הקצין הממונה על החקירות בתחנת המשטרה, שיחליט האם יש להשאירו במעצר, לשחררו ללא ערבות או לשחררו בתנאים. לשם קבלת החלטתו ישמע הקצין את טענות העצור, לאחר שהזהירו כי דבריו יכולים לשמש כנגדו, כי הימנעות ממתן מענה לשאלות עלולה לחזק את הטענות נגדו, ולאחר שהודיע לו כי באפשרותו לשמור על זכות השתיקה. אם עורך הדין של העצור נמצא בתחנה, על הקצין הממונה להאזין לו, אם עורך הדין אינו נמצא בתחנה, הקצין אינו מחויב להמתין לבואו בכדי לקבל את החלטתו.

בית המשפט רשאי במסגרת הליך מעצר ימים להאריך את מעצרו של אדם לתקופה של עד 15 יום בכל פעם, כאשר שופט המעצרים

רשאי לחזור ולהאריך את המעצר לבקשת המשטרה פעמים נוספות לפני הגשת כתב האישום ובלבד שסך כל תקופות המעצר לא יעלה על 30 יום. ברוב המקרים משך המעצר מסתכם בימים ספורים בלבד. במידה והמשטרה מבקשת להאריך מעצר לתקופה מצטברת של מעל 30 יום יש צורך באישורו של היועץ המשפטי לממשלה.

עם זאת, אם הבקשה להארכת מעצר מוגשת באישור היועץ המשפטי לממשלה, רשאי השופט להאריך את המעצר לתקופות נוספות ובלבד שסך תקופות המעצר לפני הגשת כתב האישום לא יעלה על 75 ימים. בחלוף 75 הימים רשאי שופט בית המשפט העליון להאריך את המעצר לתקופות נוספות של 90 ימים כל אחת.

כאשר ישנה הצהרת תובע בתיק על כוונת התביעה להגיש כתב אישום נגד העצור, ניתן להאריך מעצר בחמישה ימים נוספים בלבד. אם הוגש כתב אישום נגדך, והמשטרה ביקשה המשך מעצר עד תום ההליכים, בית המשפט ישקול האם יש הצדקה להמשך המעצר.

מתי ניתן להשתחרר ממעצר בתנאים מגבילים?

□ **שחרור בערבות ותנאים על ידי קצין ממונה במשטרה** - קצין ממונה יכול להחליט על שחרורו של עצור בערבות ותנאים, לרבות שחרורו למעצר בית. הערבות יכולה להיות פיקדון כספי שמפקיד העצור או אדם אחר, או התחייבות חתומה בשמו של העצור. בנוסף להפקדת הערבות נדרש העצור לעמוד בתנאים שנקבעו בהחלטת הקצין הממונה. את גובה הערבות ותנאי השחרור יקבע הקצין הממונה על פי פרטי המקרה, הכוללים את העבירה בה נחשד העצור, מצבו הכלכלי, קיומן של הרשעות קודמות ונסיבות חייו של העצור.

□ **שחרור בערבות ותנאים על ידי בית המשפט** - בית המשפט יכול להורות על שחרור חשוד בערבות ותנאים. תנאי השחרור יכולים לכלול הגבלות שונות כמו איסור יציאה מן הארץ, איסור כניסה למקום מסוים, מעצר בית, פיקוח קצין מבחן, בדיקה פסיכיאטרית, הצטרפות לתכנית גמילה וכן הלאה.

ככלל, עצורים ללא עבר פלילי צפויים להשתחרר בתנאים מגבילים. יחד עם זאת, יש לזכור שלעיתים מדובר בתרגיל של המשטרה במסגרתו היא עותרת לשחרורו של עצור בתנאים מגבילים על מנת שתוכל להמשיך ולעקוב אחריו לצורכי חקירה כשהוא מתפקד בשגרה.

מהם התנאים המגבילים?

התנאים המגבילים הם לרוב כל דבר שיוחלט עליו שעשוי לשמור על שלום הציבור והמשך החקירה, לרבות;

□ **איזוק אלקטרוני** - האיזוק האלקטרוני הוא פיילוט שהחל במשרד לביטחון פנים בשנת 2005. בהתחלה יושמה התוכנית על עצורים שמשוחררים בערבות ולאחר מכן גם על אסירים שמשוחררים על תנאי. בשנת 2007 הוקמה היחידה לפיקוח אלקטרוני וכיום האחריות עליה נמצאת בידי השב"ס. מטרת הפיקוח היא לחסוך במקומות כליאה ומעצר ובכך להביא לחיסכון משמעותי בהוצאות המשטרה והשב"ס. הפיקוח האלקטרוני מתבצע עם אמצעי אלקטרוני שמנטר את נוכחות המפוקח במקום שבו הוא אמור להימצא בהתאם להחלטת בית המשפט. כל הפרה של התנאים מועברת ישירות למרכז השליטה של השב"ס ואדם שיפר את תנאיו יוחזר למעצר.

□ **מעצר בית** - על השופט להטיל על החשוד מעצר בית אם הדבר אפשרי ואם הפגיעה בחירותו תהיה מינימלית. כמובן בתנאי ששחרור העצור לא יגרום לשיבוש הליכי חקירה, הימלטות שלו או מסוכנות לציבור. מעצר בית יכול להתקיים בביתו של העצור עצמו או במקום אחר, כפי שייקבע השופט. בדרך כלל ייקבע כי מעצר הבית יהיה הרחק ממקום ביצוע העבירה. לפעמים התנאי למעצר בית הוא איזוק אלקטרוני כפי שפורט לעיל.

- **שהייה באזור מסוים** - על האדם ששחרר ממעצר בתנאים מגבילים להתחייב כי יישאר באזור גיאוגרפי מדויק ולא ייצא ממנו.
- **איסור על יצירת קשר עם אדם מסוים** - הוראה שמטרתה מניעה של שיבוש הליכי משפט. נאסר על החשוד ליצור קשר עם אנשים שהיו מעורבים בעבירה או שנחקרים במקביל אליו. נוסף על כך, כמובן שנאסר עליו ליצור כל קשר עם נפגע העבירה או משפחתו.
- **איסור יציאה מהארץ** - צו איסור יציאה מהארץ מוטל במקרים כגון תיקי הוצאה לפועל, סכסוכי גירושין, חלק מגזר דין וכחלק מתנאי שחרור במעצר בתנאים מגבילים. המטרה היא למנוע את הימלטותו של חשוד מהמשך החקירה. כל אדם שהוצא נגדו צו עיכוב יציאה מהארץ לא יוכל לעבור בביקורת הגבולות בלי שהמחשב יתריע על כך, גם אם יש לו כרטיס טיסה. זהו אינו עונש אלא סעד שעומד לרשות בית המשפט, הפרקליטות והמשטרה, רק במקרים שבהם יש הצדקה להגבלת חופש התנועה של האדם. העיכוב ניתן בדרך כלל לתקופה של שלושה חודשים ולאחר מכן יש לבקש הארכה מבית המשפט.
- במידה ואדם זומן לחקירה ובסופה הועבר למעצר, עורך דינו יכול לפעול להשגת שחרור ממעצר בתנאים מגבילים. יש לבדוק את פרטי העבירה, עברו הפלילי של האדם והסיכוי לשחררו ממעצר.

מה קורה לאחר השחרור מהמעצר וסיום החקירה במשטרה?

- **העברת חומר החקירה לתביעה**: המשטרה תעביר את חומר החקירה לטיפול של הפרקליטות או התביעה המשטרית, לפי חלוקת הטיפול שנקבעה בחוק.
- **השלמת החקירה**: היועץ המשפטי לממשלה או תובע רשאים להורות למשטרה להוסיף ולחקור, לשם החלטה בדבר העמדה לדין או לשם ניהול יעיל של המשפט.
- **הגשת כתב אישום והעמדה לדין פלילי**: לאחר החקירה וכאשר ישנה תשתית ראייתית מספקת להרשע נאשם בפלילים - עשויה התביעה להחליט על הגשת **כתב אישום** נגדו בפני בית משפט פלילי. כתב אישום הוא מסמך המוגש על-ידי המדינה נגד נאשם שסבורה היא שיש להעמידו לדין ולהענישו על מעשיו הפליליים.
- **סגירת תיק בשל חוסר ראיות מספיקות**: כאשר אין למשטרה חומר ראיות אשר סביר שיביא להרשעת אדם בעבירה מסוימת.
- **סגירת תיק בשל חוסר אשמה**: במקרים בהם אין כל ראיה הקושרת את החשוד לביצועה של עבירה, באופן שלא ניתן לייחס לו כל "אשמה". תיק שנסגר בשל חוסר אשמה, יימחק מרישומי המשטרה (בפועל הרישום לא נמחק ממחשבי המשטרה).
- **סגירת תיק בשל חוסר עניין לציבור**: כאשר המשטרה או התביעה מגיעה לקביעה ערכית כי אין תועלת ציבורית בהעמדה לדין.
- **סגירת התיק בהסדר מותנה**: רשויות התביעה מוסמכות לסגור תיקים פליליים נגד חשודים שנמצאו נגדם מספיק ראיות המאפשרות את העמדתם לדין בעילה של "סגירה בהסדר", בתמורה להודאה בעבירה מצדם והתחייבות לשלם פיצוי או להימנע מביצוע עבירות נוספות בעתיד. במאמר הבא מסביר עו"ד דוק על הליך **סגירת**

תיק בהסדר מותנה.

כמו כן, החשוד רשאי לפנות לתובע המשטרתי בבקשה לשנות את עילת הסגירה בתיק.

קראו גם את המאמרים הרלוונטיים הבאים:

- מהי חקירה תחת אזהרה ומה זה אומר?
- הכנה לחקירה במשטרה - המדריך לנחקר
- חקירה משטרית - איך להתמודד נפשית ומנטלית
- זכויות חשודים בחקירה באזהרה
- תרגילי חקירה - כיצד להיזהר מהם
- 10 דברים שאסור לעשות בזמן חקירה במשטרה
- ייעוץ לפני חקירה - באין תחבולות יפול עם ותשועה ברוב יועץ
- חוק חקירת חשודים - חשיבותו ומשמעות הפרתו
- כיצד נכון להתמודד נפשית ומנטלית בזמן ולאחר החקירה במשטרה?
- האם רצוי שעורך דין יתלווה עם חשוד לחקירת משטרה?
- באילו מצבים רשאית המשטרה לעצור אדם וכיצד ניתן להביא לשחרורו?
- מהו עימות במשטרה והאם צריך להתכונן אליו?
- האם ישנה חובה להתייצב לחקירת משטרה?
- הזכות להיוועץ עם עורך דין טרם החקירה ובמהלכה
- שחרור חשודים ממעצר לאחר חקירת משטרה
- סיום חקירה במשטרה - מה עושים מכאן?

□ כלל ברזל - היועצו בעורך דין פלילי טרם החקירה או שמרו על זכות השתיקה עד להגעתו

אזרחים רבים נוהגים לחשוב כי רק עבריינים או פושעים מקצועיים מוזמנים או נלקחים לחקירת משטרה ומבלים שעות ארוכות ומתישות בחדרי חקירות אפלים תוך שהם סופגים השפלות מנטליות ואלימות קשה שכל תכליתה היא לשבור בכל מחיר את רוחם ולהוציא מהם מידע, גם אם שקרי, שיהווה את המסמר האחרון בהליך הפלילי המתנהל נגדם. לצערנו, המציאות מלמדת כי גם אזרחים נורמטיביים, ללא עבר פלילי אשר חפים מכל אשם, מוצאים עצמם בעל כורחם, תחת חקירה פלילית ומעצר שווא. בימים בהם נדמה לעיתים כי מטרתה של החקירה המשטרתית אינה מציאת ראיות לחשיפת האמת, אלא מציאת ראיות להרשעתו של חשוד מומלץ כי תעשו לעצמכם כלל ברזל אחד שישרת אתכם בצוק העיתים - היועצו בעורך דין טרם החקירה או שמרו על זכות השתיקה עד הגעתו לתחנת המשטרה.

חקירת משטרה לאו מילתא זותרא היא. בשגרה אתם מתנהלים באופן נורמטיבי וחיים בתחושה של "לי זה לא יקרה", אולם במידה ומקרה כזה אכן קורה זכרו לשמור על זכות השתיקה ולהמתין להגעתו של עו"ד פלילי לתחנת המשטרה, לא משנה כמה השפלות אתם חוטפים וכמה זמן מעכבים אתכם בתחנה. עליכם להבין כי תצטרכו לגייס עצבי ברזל וקור רוח לצד שליטה עצמית, אך כל זה יהיה נכון וקביל בייחוד כאשר אתם יודעים דבר או שניים על החוק הפלילי בישראל ובמרבית המקרים, מרבית האזרחים כלל אינם יודעים זאת.

□ זומנתם לחקירה או נעצרתם על-ידי המשטרה?

גם אם אתם אדם נורמטיבי, זה ששומר על החוק, לא מעשן, לא שותה, זה שנוהג עם שתי הידיים על ההגה ותמיד שם חגורה, עובד בעבודה מסודרת, בעל משרה מכובדת, לעיתים אפילו ידוע בציבור, משתדל לכבד את הזולת ולא לעבור על החוק - פתאום, ביום בהיר אחד וללא הכנה מוקדמת אתם יכול למצוא את עצמך בנקל תחת חקירה משטרתית בגין חשד בלבד למעשה שביצעת לכאורה, ומכאן העלילה יכולה רק להסתבר אם לא תשמור על כלל היסוד האחד - התייעצות עם עורך דין פלילי טרם החקירה. לכן, כדאי להתכונן לחקירה ברצינות רבה, אף אם אתם בטוח בצדקתך. חשוב לקבל ייעוץ לפני חקירה מטעם עורך דין פלילי מנוסה ללא קשר למסגרת שבה היא נערכת. החקירה היא השלב הראשון בהליך הפלילי. לפעמים האמת היא פתלתלה ומעורבות האדם אינה כפי שהוא סבור מראש. החוקרים ינסו למשוך אותו במילים, לשכנע אותו על מעורבותו ולאסוף עדויות וראיות.

יש לדעת כיצד להיערך לחקירה בתבונה, הן מבחינת מידע וזכויות אזרחיות וכלה בטקטיקות של חקירה וכיצד להתגונן בפניהם. הניסיון מוכיח כי אדם שקיבל ייעוץ מקצועי עוד לפני החקירה, לא איבד את שלוותו, יכול היה לענות על השאלות בקור רוח ופעמים רבות הדבר היטה את הכף לטובתו. גם אם מדובר בנחקר שבוודאות אשם, הרי החקירה משמעותית מאוד להמשך ההליך שיבוא לאחר מכן, וכל דבר שייאמר בחקירה עלול להשפיע על עתידו.

זכור, כל אמירה, תגובה או הודאה בזמן החקירה - גורליים להמשך ההליך הפלילי נגדך. משכך, כל מה שתאמר בחקירתך עשוי לשמש נגדך בבית המשפט, ומה שהיית אמור לציין במהלך החקירה ולא ציינת - **לא תוכל לטעון במועד מאוחר יותר**, שכן ידובר בגרסה כבושה שמשקלה הראייתי נמוך למדי לדעת בתי המשפט.

נוכח חשיבותה הרבה של החקירה ונוכח ההשלכות מרחיקות הלכת שעשויות להיות לה על המשך ניהול ההליך נגדך, חשוב שתיוועץ עם עו"ד פלילי מקצועי ומנוסה טרם החקירה. דע - כי התייעצות משפטית עוד בטרם הגעתך לחקירה עדיפה על פני יעוץ בדיעבד ותיקון טעויות שנעשו במהלך החקירה.

□ חשיבות איכות הייצוג המשפטי בשחרור חשוד ממעצר

מלבד העובדה שמעצר הינו סיטואציה קשה מנשוא לכל אדם, החלטות שופטי המעצרים במקרים אלו נוטה לכף החומרה עקב הקונספציה הראשונית והמוטעית של אשמת החשוד. על כן, קיימת חשיבות מכרעת לסיוע מטעם עורך דין המתמחה במעצרים אשר יפעל במלוא המרץ ובכל אמצעי קיים בחוק לביטול הליך המעצר. במידה ונעצרת, עליך להיוועץ באופן מידי עם עורך דין מעצרים שילחם עבורך בבית המשפט ויסייע לך להציג את גרסתך בצורה המשכנעת והטובה ביותר מבחינה משפטית על מנת שתקבל את החופש שלך חזרה. להתייעצות בנושא ניתן ליצור עימנו קשר בכל שעה בטלפון **052-6885006** או באמצעות הטופס המקוון באתר ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.